

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ**

Ταχ. Δ/ση : Χαρ. Τρικούπη 6-10
Ταχ. Κώδικας : 106 79 Αθήνα
Πληροφορίες : Χ. Κυρλιγκίτση
Τηλέφωνο : 213 133 9776
e-mail : c.kyrligkitsi@minfin.gr

ΠΡΟΣ: Τη Βουλή των Ελλήνων
Δ/ση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων & ΑΚΕ

ΚΟΙΝ.: Βουλευτή κ. Παρασκευά Κουκουλόπουλο
(Διά της Βουλής των Ελλήνων)

ΘΕΜΑ: Σχετικά με την υπ' αριθμ. πρωτ. 945/17.5.2025 Α.Κ.Ε.

Σε απάντηση της υπ' αριθ. πρωτ. 945/17.5.2025 Α.Κ.Ε., που κατέθεσε ο Βουλευτής κ. Παρασκευάς Κουκουλόπουλος, σας διαβιβάζουμε συνημμένα το υπ' αριθμ. πρωτ. ΥΠΕΘΟΟ 106605 ΕΞ 2025/18.6.2025 έγγραφο της Ειδικής Υπηρεσίας Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης με το συνημμένο «Βασικά Σημεία Αναθεώρησης του Προγράμματος "Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση" 2021-2027».

**Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΗΣ**

ΣΥΝΗΜΜΕΝΑ: Δύο (2) έγγραφα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ:

1. Γραφείο Υπουργού
2. Γραφείο Αναπληρωτή Υπουργού
3. Γραφείο Υπηρεσιακού Γραμματέα
4. Υπηρεσία Συντονισμού

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας
και Οικονομικών

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΚΑΙΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΙΟΙΚΗΤΗ

Ταχ. Δ/ση : Μητροπόλεως 43-45 (1ος όροφος)
Τ.Κ. : 105 56, Αθήνα
Πληροφορίες : Γραφείο Διοικητή
Τηλ. : 2160046145
Email : dioikitis.dam@minfin.gr

ΠΡΟΣ:

Γραφείο Αναπληρωτή Υπουργού
Εθνικής Οικονομίας και
Οικονομικών

Θέμα: «Δεύτερη Α.Κ.Ε. για το έγγραφο αναθεώρησης του Προγράμματος Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΠΔΑΜ) 2021-2027 που υποβλήθηκε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή»

Σχετ.: Αίτηση Κατάθεσης Εγγράφων αρ. 945/17.05.2025

Σε απάντηση της εν θέματι ΑΚΕ, σας διαβιβάζουμε εκ νέου το έγγραφο που αποτυπώνει τα κύρια σημεία της προτεινόμενης αναθεώρησης του Προγράμματος ΔΑΜ 2021-2027.

Επισημαίνουμε ότι το πλήρες κείμενο/έγγραφο της αναθεώρησης, που συνιστά ένα καθαρά τεχνοκρατικό και σύνθετο έγγραφο (σύμφωνα με το πρότυπο της SFC), τελεί ακόμα σε διαπραγμάτευση με τις αρμόδιες Υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και ως εκ τούτου ενδέχεται να προκύψουν αλλαγές έως την τελική του έγκριση, η οποία θα δημοσιευτεί στην επίσημη ιστοσελίδα της Ειδικής Υπηρεσίας ΔΑΜ..

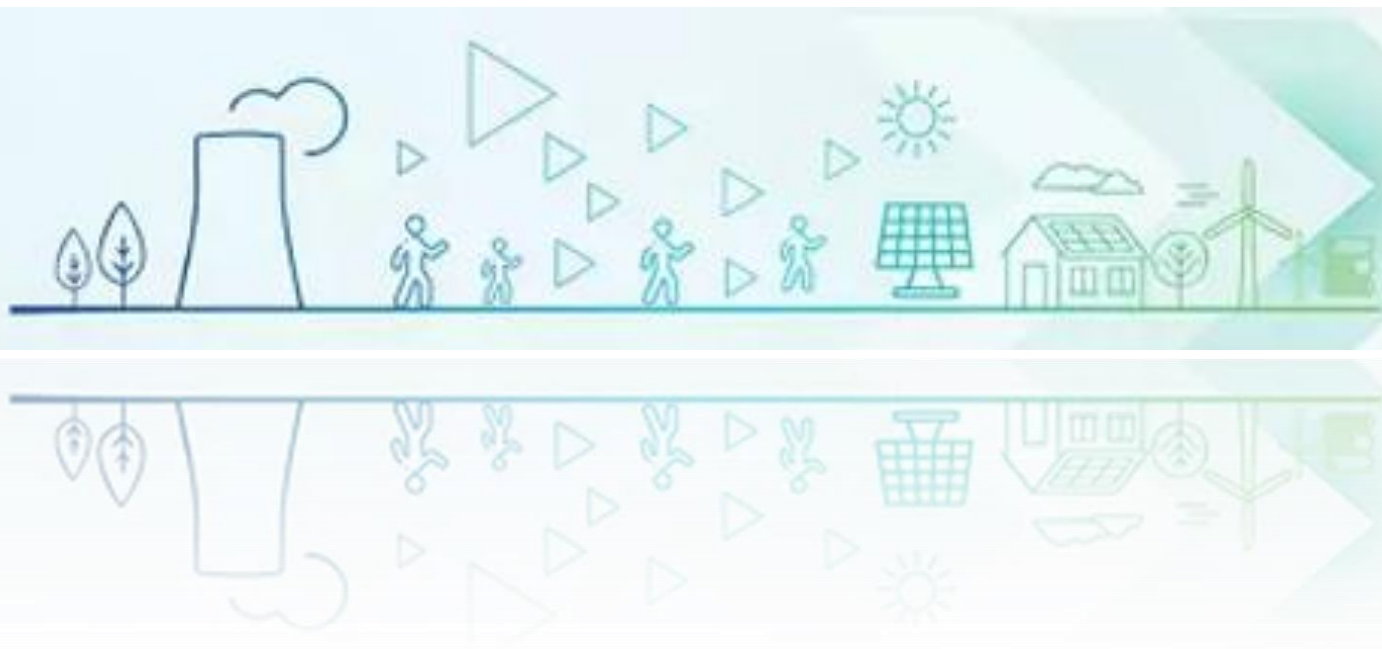
Με εκτίμηση
Ο Διοικητής της ΕΥ ΔΑΜ

Πελοπίδας Καλλίρης

Συνημμένο:

- Βασικά Σημεία Αναθεώρησης του Προγράμματος "Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση" 2021-2027

Βασικά Σημεία Αναθεώρησης του Προγράμματος “Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση” 2021-2027

Μάρτιος 2025

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή	1
2. Συνοπτική παρουσίαση του Προγράμματος	1
3. Αναγκαιότητα αναθεώρησης του Προγράμματος	2
3.1. Προτεινόμενες τροποποιήσεις	2
3.2. Σημαντικές Επισημάνσεις	4

1. Εισαγωγή

Το παρόν αποτελεί την Τεκμηρίωση της 1^{ης} αναθεώρησης του Προγράμματος «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση» (ΠΔΑΜ) 2021-2027 και συνοδεύει την πρόταση αναθεώρησης του Προγράμματος.

Η προτεινόμενη αναθεώρηση λαμβάνει υπόψη της τα αποτελέσματα της Ενδιάμεσης Επανεξέτασης του Προγράμματος.

2. Συνοπτική παρουσίαση του Προγράμματος

Το Πρόγραμμα «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση» (ΠΔΑΜ), με συνολικό προϋπολογισμό **1,63 δισ. €** δημόσια δαπάνη (ΔΔ), συγχρηματοδοτείται από το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και υλοποιείται στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2021-2027.

Το ΠΔΑΜ στοχεύει στην υποστήριξη των περιοχών και των πληθυσμών που επηρεάζονται περισσότερο από τη μετάβαση προς μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία, όπως προβλέπεται από την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ). Το Πρόγραμμα εντάσσεται στη γενικότερη ευρωπαϊκή πολιτική για τη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, με παράλληλη διασφάλιση της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής. Βασικοί στόχοι του προγράμματος αποτελούν η στήριξη των τοπικών κοινωνιών, η δημιουργία θέσεων εργασίας, η προώθηση βιώσιμων επενδύσεων, η αναβάθμιση δεξιοτήτων και η περιβαλλοντική αποκατάσταση.

Το όραμα και οι πυλώνες ανάπτυξης που ανέδειξε ο Εθνικός Στρατηγικός Σχεδιασμός για τη Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση (ΣΔΑΜ) σε μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία, προσαρμόστηκαν με τα Εδαφικά Σχέδια Δίκαιης Μετάβασης στις ανάγκες και τα ειδικά χαρακτηριστικά κάθε μιας από τις επηρεαζόμενες περιοχές, σύμφωνα με τον Μηχανισμό Δίκαιης Μετάβασης και τις επιλεξιμότητές του.

Συντάχθηκαν τρία Εδαφικά Σχέδια Δίκαιης Μετάβασης, για τη Δυτική Μακεδονία, την ευρύτερη περιοχή του Δήμου Μεγαλόπολης και τα νησιά του Βορείου και του Νοτίου Αιγαίου και την Κρήτη. Οι κατευθύνσεις ανά περιοχή παρέμβασης είναι:

- ▣ Δυτική Μακεδονία: η μετατροπή της σε «κόμβο εναλλακτικών μορφών ενέργειας» και η προσέλκυση επενδύσεων σε νέους και δυναμικούς τομείς εθνικής σημασίας.
- ▣ Ευρύτερη περιοχή Δήμου Μεγαλόπολης: η ανάδειξη της σε «πόλο επιχειρηματικότητας» με έμφαση σε νέες και καινοτόμες παραγωγικές δραστηριότητες γύρω, ιδίως, από την αλυσίδα αξίας της βιοοικονομίας (αγροδιατροφή, κυκλική και ψηφιακή οικονομία).
- ▣ Νησιά Βορείου και Νοτίου Αιγαίου και Κρήτη: το «πρασίνισμα» των νησιών, η ανάπτυξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων γύρω από την αλυσίδα αξίας της πράσινης ενέργειας και η μεταστροφή και περαιτέρω ανάπτυξη του τουρισμού και της γαλαζίας οικονομίας προς πιο βιώσιμα και καινοτόμα πρότυπα, με βάση τις τοπικές ανάγκες και συνθήκες.

Το ΠΔΑΜ αποτελεί το πρώτο εγκεκριμένο Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης σε ευρωπαϊκό επίπεδο, επιβεβαιώνοντας τη δέσμευση της Ελλάδας για μια κοινωνικά δίκαιη και βιώσιμη πορεία προς την κλιματική ουδετερότητα έως το 2050 και για τη στήριξη των περιοχών μετάβασης.

Ο Ειδικός Στόχος του Προγράμματος, βάσει του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060 είναι ο JS08.1 «Επιτρέποντας στις Περιφέρειες και τους ανθρώπους να αντιμετωπίσουν τις κοινωνικές, εργασιακές, οικονομικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις της μετάβασης προς τους στόχους της Ένωσης για το 2030 για την ενέργεια και το κλίμα και μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία της Ένωσης έως το 2050, βάσει της Συμφωνίας του Παρισιού».

Πιο συγκεκριμένα, το Πρόγραμμα διαρθρώνεται σε πέντε βασικές προτεραιότητες (πλην της προτεραιότητας Τεχνικής Βοήθειας 4% των διαθέσιμων πόρων), ως ακολούθως:

- Ενίσχυση και Προώθηση Επιχειρηματικότητας, όπου αναλογεί σήμερα το 51% των διαθέσιμων πόρων,
- Ενεργειακή Μετάβαση - Κλιματική Ουδετερότητα, όπου αναλογεί σήμερα το 15,4% των διαθέσιμων πόρων,
- Αναπροσαρμογή Χρήσεων Γης - Κυκλική Οικονομία, όπου αναλογεί σήμερα το 3,8% των διαθέσιμων πόρων,
- Δίκαιη Εργασιακή Μετάβαση, όπου αναλογεί σήμερα το 20,4% των διαθέσιμων πόρων,
- Ολοκληρωμένες Παρεμβάσεις Μικρής Κλίμακας, όπου αναλογεί σήμερα το 5,4% των διαθέσιμων πόρων.

Σε επίπεδο Περιφερειών, το Πρόγραμμα έχει κατανείμει:

- στη **Δυτική Μακεδονία** το **63%** των διαθέσιμων πόρων,
- στην **Πελοπόννησο** (ευρύτερη περιοχή Δήμου Μεγαλόπολης) το **24%** των διαθέσιμων πόρων, και
- στα νησιά του **Βορείου** και του **Νοτίου Αιγαίου** και την **Κρήτη** το **13%** των διαθέσιμων πόρων.

Στους ακόλουθους πίνακες παρουσιάζονται οι κατανομές των πόρων του Προγράμματος (σε όρους συνολικής δημόσιας δαπάνης) ανά Προτεραιότητα και ανά Περιφέρεια:

Πίνακας 1: Κατανομή Πόρων ΠΔΑΜ (ΔΔ) ανά Προτεραιότητα

A/A	Προτεραιότητα	Προϋπολογισμός (ΔΔ) (€)	Ποσοστό
1	Ενίσχυση & προώθηση της επιχειρηματικότητας	831.119.000	51%
2	Ενεργειακή μετάβαση – κλιματική ουδετερότητα	250.584.000	15,4%
3	Αναπροσαρμογή χρήσεων γης – κυκλική οικονομία	62.000.000	3,8%
4	Δίκαιη εργασιακή μετάβαση	332.106.000	20,4%
5	Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις μικρής κλίμακας	88.746.200	5,4%
6	Τεχνική βοήθεια	64.632.343	4%
	Σύνολο	1.629.187.543	100%

Πίνακας 2: Κατανομή Πόρων ΠΔΑΜ (ΔΔ) ανά Περιφέρεια

	Δυτική Μακεδονία	Μεγαλόπολη	Βόρειο Αιγαίο	Νότιο Αιγαίο	Κρήτη
Π/Υ (ΔΔ) (€)	1.026.688.743	391.090.400	66.174.800	65.000.000	80.233.600
Ποσοστό	63%	24%	4%	4%	5%

3. Αναγκαιότητα αναθεώρησης του Προγράμματος

3.1. Προτεινόμενες τροποποιήσεις

Η παρούσα 1η αναθεώρηση του Προγράμματος «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση» απορρέει από τα ευρήματα της Ενδιάμεσης Επανεξέτασης, σε συνδυασμό με νεότερα δεδομένα και αλλαγές που επήλθαν σε σχέση με τον αρχικό σχεδιασμό του.

Η Ενδιάμεση Επανεξέταση κατέληξε στην πρόταση ανακατανομής του ποσού ευελιξίας του άρθρου 86 του ΚΚΔ, ως αποτέλεσμα της μεταφοράς πόρων ύψους 5 εκ. € ΔΔ από την Τεχνική Βοήθεια του Προγράμματος στο τομεακό Πρόγραμμα «Τεχνική Βοήθεια και Υποστήριξη Δικαιούχων», της δημιουργίας διακριτής Προτεραιότητας STEP με μεταφορά πόρων από την Προτεραιότητα 2 του Προγράμματος και επιμέρους μεταφορών πόρων μεταξύ των Προτεραιοτήτων του Προγράμματος.

Για τη διαμόρφωση της ανωτέρω πρότασης ελήφθησαν υπόψη κυρίως τα ακόλουθα:

- οι Ειδικές Συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τη χώρα και ειδικότερα το Θεματικό Παράρτημα 8 του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου «Δίκαιη μετάβαση προς την κλιματική ουδετερότητα», καθώς και κάθε άλλο Θεματικό Παράρτημα, στο οποίο περιλαμβάνονται θέματα αναφορικά με το κλίμα και την ενέργεια,
- η πρόοδος επίτευξης των οροσήμων που είχαν τεθεί και οι αιτίες που συνδέονται με την επίτευξη ή μη αυτών,
- οι αλλαγές που επήλθαν κατά τον χρόνο που μεσολάβησε μεταξύ του σημείου έγκρισης και έναρξης υλοποίησης του Προγράμματος και του χρόνου της Ενδιάμεσης Επανεξέτασης, τα προβλήματα και οι προκλήσεις που οι αλλαγές αυτές δημιουργούν και τους τρόπους αντιμετώπισής τους, καθώς επίσης και τις δυσκολίες που παρουσιάστηκαν κατά την υλοποίηση του Προγράμματος,
- η πρόοδος υλοποίησης του επικαιροποιημένου Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ), λαμβάνοντας υπόψη και την αξιολόγηση που διενεργεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σύμφωνα με την παρ. 1 στοιχείο β) άρθρο 29 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1999

- οι δυνατότητες αξιοποίησης της πρωτοβουλίας για την πλατφόρμα στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη (STEP) στο πλαίσιο του Προγράμματος, η οποία αποτελεί μια σημαντική αλλαγή σε σχέση με την περίοδο σχεδιασμού του Προγράμματος,
- η πρόοδος εφαρμογής των αρχών και των στόχων του Ευρωπαϊκού Πυλώνα για τα Κοινωνικά Δικαιώματα και η συμβολή του Προγράμματος σε αυτήν,
- τα αποτελέσματα της Αξιολόγησης Εφαρμογής του Προγράμματος.

Επισημαίνεται ότι, η προτεινόμενη αναθεώρηση του Προγράμματος στο πλαίσιο της Ενδιάμεσης Επανεξέτασής του δεν μεταβάλλει τη στρατηγική στόχευση του Προγράμματος, αλλά εξυπηρετεί με αποτελεσματικότερο τρόπο τις νέες προκλήσεις και τις αλλαγές που επήλθαν κατά τον χρόνο που μεσολάβησε μεταξύ του σημείου έγκρισης και έναρξης υλοποίησης του Προγράμματος και του χρόνου της Ενδιάμεσης Επανεξέτασης.

Στο πλαίσιο αυτό, οι **βασικοί άξονες της αναθεώρησης** του Προγράμματος «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση» 2021-2027 είναι οι εξής:

- **Δημιουργία διακριτής προτεραιότητας STEP** για τη στήριξη επενδύσεων σε στρατηγικούς τομείς (καθαρές & αποδοτικές τεχνολογίες, καθώς και ψηφιακές τεχνολογίες, βιοτεχνολογίες) και την ευθυγράμμιση του Προγράμματος με τις νέες προκλήσεις που εντοπίζονται (Πλατφόρμα στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη – STEP, για τη στήριξη κρίσιμων και αναδυόμενων στρατηγικών τεχνολογιών και των αντίστοιχων αξιακών αλυσίδων τους). Στη νέα Προτεραιότητα 7 «Ενίσχυση παραγωγικών επενδύσεων σε στρατηγικές τεχνολογίες για την Ευρώπη – STEP», μεταφέρονται πόροι ύψους 80 εκ. € ΔΔ (68.923.362 € ΚΣ).
- **Μεταφορά πόρων ύψους 5 εκ. € ΔΔ** από την Τεχνική Βοήθεια του Προγράμματος **στο τομεακό Πρόγραμμα «Τεχνική Βοήθεια και Υποστήριξη Δικαιούχων», για την κάλυψη των αναγκών** υποστήριξης της Διαχειριστικής Αρχής, κατ' αναλογία με τα υπόλοιπα Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2021-2027.
- **Δημιουργία δύο (2) διακριτών Προτεραιοτήτων για το Νότιο Αιγαίο** (μία για τις κύριες δράσεις του Προγράμματος και μία για την Τεχνική Βοήθεια), που απορρέει **από κανονιστική υποχρέωση**, δεδομένου ότι ανήκει στην κατηγορία Περιφερειών σε μετάβαση με διαφορετικό ποσοστό συγχρηματοδότησης από τις υπόλοιπες περιφέρειες (70%).
- **Αύξηση των πόρων της Προτεραιότητας 1, «Ενίσχυση & προώθηση της επιχειρηματικότητας», κατά 14.832.900 € (ΔΔ)** με μεταφορά πόρων από την Προτεραιότητα 2, «Ενεργειακή μετάβαση – κλιματική ουδετερότητα», χωρίς κατ' ανάγκη να μεταβάλλεται το αντικείμενο των δράσεων (τροποποίηση διαχειριστικής φύσης για λόγους ευελιξίας), καθώς και για την ενίσχυση της καινοτόμου επιχειρηματικότητας στους τομείς προτεραιότητας των ΕΣΔΙΜ, ιδίως σε δυναμικούς τομείς, υψηλής προστιθέμενης αξίας της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης, που συμπίπτουν με τους τομείς των οικείων Περιφερειακών Στρατηγικών Έξυπνης Εξειδίκευσης και σε δράσεις στις οποίες στοχεύει το Clean Industrial Deal (η πραγματική αύξηση των πόρων της Προτεραιότητας 1 είναι μεγαλύτερη όπως αναλύεται κατωτέρω).
- **Μείωση των πόρων της Προτεραιότητας 2, «Ενεργειακή μετάβαση – κλιματική ουδετερότητα», κατά 119.262.482 € (ΔΔ)** με μεταφορά πόρων κυρίως στη νέα Προτεραιότητα STEP, «Ενίσχυση παραγωγικών επενδύσεων σε στρατηγικές τεχνολογίες για την Ευρώπη – STEP», στην Προτεραιότητα 1, «Ενίσχυση & προώθηση της επιχειρηματικότητας» (όπως αναφέρεται ανωτέρω), στην Προτεραιότητα 5Α, «Δράσεις Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου», για αντίστοιχες δράσεις, καθώς και την Προτεραιότητα 5, «Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις μικρής κλίμακας», για την ενίσχυση των δράσεων βιώσιμης αστικής και αγροτικής ανάπτυξης και προστασίας και ανάδειξης πολιτιστικής κληρονομιάς (η πραγματική μείωση των πόρων της Προτεραιότητας 2 είναι μικρότερη όπως αναλύεται κατωτέρω).
- **Μείωση των πόρων της Προτεραιότητας 4 «Δίκαιη Εργασιακή Μετάβαση» κατά 26.548.196 € (ΔΔ)**, με μεταφορά πόρων στην νέα Προτεραιότητα 5Α, «Δράσεις Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου», για τη δημιουργία Κέντρων Δεξιοτήτων, καθώς και την Προτεραιότητα 5, «Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις μικρής κλίμακας», για την ενίσχυση των δράσεων βιώσιμης αστικής και αγροτικής ανάπτυξης και προστασίας και ανάδειξης πολιτιστικής κληρονομιάς (η πραγματική μείωση των πόρων της Προτεραιότητας 4 είναι μικρότερη όπως αναλύεται κατωτέρω).
- **Μείωση των πόρων της Προτεραιότητας 5 «Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις μικρής κλίμακας» κατά 17.578.059 € (ΔΔ)**, λόγω της μεταφοράς πόρων στην νέα Προτεραιότητα 5Α «Δράσεις Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου».

- **Περιορισμένης έκτασης ανακατανομή πόρων μεταξύ δράσεων** του Προγράμματος, προκειμένου να ανταποκριθεί αποτελεσματικότερα στις νέες προκλήσεις και ανάγκες των περιοχών παρέμβασης του, π.χ. για την ενίσχυση του τομέα της επιχειρηματικότητας που προέκυψε ως ανάγκη με βάση τη συστηματική διαβούλευση την τελευταία 3ετία, την αντιμετώπιση ανελαστικών ζητημάτων που δεν εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της ΔΑ ΕΣΠΑ ΔΑΜ αλλά αγγίζουν σημαντικό εύρος δράσεων (π.χ. διαθεσιμότητα επαρκούς ηλεκτρικού χώρου), τον σχεδιασμό δράσεων στις νησιωτικές περιοχές που δεν είχαν προβλεφθεί κατά το στάδιο του προγραμματισμού (π.χ. κέντρα δεξιοτήτων, μηχανισμός επιχειρηματικότητας, δράσεις στο πλαίσιο των στρατηγικών ΟΧΕ των ΕΣΔΙΜ).
- Αντιμετώπιση θεμάτων διαχειριστικής φύσης για την **αύξηση της ευελιξίας** του Προγράμματος με την ομαδοποίηση επιμέρους δράσεων και του αριθμού των Πεδίων Παρέμβασης, π.χ. στην Προτεραιότητα 4 δημιουργήθηκε μία κατηγορία δράσης για ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης (ΕΠΑ), όπου συγκεντρώθηκαν οι σχετικοί πόροι, ώστε να εξειδικευτούν σε επόμενο στάδιο σχετικές δράσεις με βάση τις ανάγκες και την εξέλιξη της αναπροσαρμογής του παραγωγικού μοντέλου των περιοχών παρέμβασης που υλοποιείται με βάση το Πρόγραμμα και τα λοιπά χρηματοδοτικά μέσα που διατίθενται για τους σκοπούς της μετάβασης.
- **Προσαρμογή του συστήματος δεικτών του Προγράμματος ή/και τεκμηριωμένη αναθεώρηση των στόχων για το 2029**, με βάση τις ανωτέρω μεταβολές, καθώς και εισαγωγή πρόσθετων δεικτών για τη βελτίωση της δυνατότητας παρακολούθησης των εκροών και αποτελεσμάτων των παρεμβάσεων του Προγράμματος.

3.2. Σημαντικές Επισημάνσεις

Οι ανωτέρω προτεινόμενες τροποποιήσεις:

- δεν μεταβάλλουν την στρατηγική στόχευση του Προγράμματος,
- εξυπηρετούν με αποτελεσματικότερο τρόπο τις νέες προκλήσεις και τις αλλαγές που επήλθαν κατά τον χρόνο που μεσολάβησε μεταξύ του σημείου έγκρισης και έναρξης υλοποίησης του Προγράμματος και του χρόνου της ενδιάμεσης επανεξέτασης, λαμβάνοντας υπόψη τις νέες πολιτικές της ΕΕ,
- κατέστησαν αναγκαία τη σημειακή επικαιροποίηση των Εδαφικών Σχεδίων Δίκαιης Μετάβασης, χωρίς να επηρεάζουν τον κεντρικό σχεδιασμό τους, δίδοντας μεγαλύτερη έμφαση στην ανάδειξη των τομέων που είναι πιο κρίσιμοι να αναπτυχθούν για την επίτευξη του παραγωγικού μετασχηματισμού της κάθε περιοχής (π.χ. σύγχρονη υδροπονία, βιοτεχνολογία, καθαρή ενέργεια,), λαμβάνοντας υπόψη αφενός το ενδογενές αναπτυξιακό δυναμικό των περιοχών και αφετέρου το εκπεφρασμένο επενδυτικό ενδιαφέρον κατά τα πρώτα έτη εφαρμογής του Προγράμματος,
- αποτελούν την αφετηρία της επίσημης διαδικασίας διαπραγμάτευσης των αρμόδιων ελληνικών αρχών με τις αρμόδιες υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.